

Hanna SOMMER*
Politechnika Rzeszowska

SKUTKI PROCESÓW GLOBALIZACJI W OPINII MIESZKAŃCÓW POWIATU KROŚNIEŃSKIEGO

W artykule podjęto aktualny temat dotyczący zmian dokonujących się w całej społeczności światowej. Zjawisko to, zwane globalizacją, jest następstwem rozwoju cywilizacyjnego. Jest to proces nieodwracalny i nieunikniony, wpływający na całe społeczeństwa i na każdego z nas z osobna. Świat stał się „globalną wioską”. Tak jak wszystko inne, tak i globalizacja ma swoje plusy i minusy, może dać światu wiele korzyści, jak i doprowadzić do samozagłady.

*Współczesny świat i nasze życie są kształtowane
przez sprzeczne trendy globalizacji i tożsamości*
Manuel Castells¹

1. WPROWADZENIE

Globalizacja to termin, który w ostatnich latach wywołuje żywe reakcje prawie we wszystkich krajach i w różnych warstwach społecznych. Wzbudza nadzieje, ale wywołuje też gwałtowne sprzeciwy. Jako ogólnosiwiatowy proces ma wielu zwolenników upatrujących w tym etapie rozwoju globalnej gospodarki nową szansę, jednak ma też wielu bardzo aktywnych przeciwników, dostrzegających przede wszystkim zagrożenia. Globalizacja jest nowym etapem w historii światowej gospodarki. Jest procesem trudnym dziś do ogarnięcia umysłem, trudnym do zrozumienia praw nim rządzących – trudnym do prognozowania przyszłości. I – być może – dlatego eksperci uważają globalizację za fakt gospodarczy, z którym się nie dyskutuje. Pozostali, którzy nie rozumieją istoty współczesnej gospodarki lub nie potrafią znaleźć sobie miejsca w nowej, szybko zmieniającej się rzeczywistości, odczuwają zagrożenie i w różny sposób reagują na nie².

Globalizacja jest obecnie przedmiotem badań i analiz nie tylko ekonomistów, socjologów i politologów, lecz także filozofów, antropologów oraz teoretyków kultury i cywilizacji. Nie istnieje dotąd żadna zadowalająca wszystkich definicja pojęcia *globalizacji*. Wynika to zarówno z faktycznej złożoności, wielopłaszczyznowości zjawiska globalizacji

* Dr Hanna SOMMER, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania i Marketingu, Politechnika Rzeszowska.

¹ M. Castells, *The Power of Identity*, Blackwell, Oxford 1997, s. 27.

² *Globalizacja, Integracja, Transformacja*, red. R. Backer, J. Marszałek-Kawa, J. Modrzyńska, Toruń 2003, s. 40-42.

i różnorodności jego składników, jak też z odmienności punktu widzenia, z którym zjawisko to jest interpretowane, analizowane i oceniane³.

Próbując zdefiniować globalizację, można zauważyć, że pomimo tego, iż jej korzenie sięgają daleko w przeszłość, jest ona zjawiskiem nowym, powstającym na naszych oczach. Według definicji Martina Albrowa, globalizacja obejmuje te procesy, w wyniku których narody świata są włączane w jedno społeczeństwo globalne⁴. W 1993 roku pisał on, że globalizacja jest procesem, przez który ludność świata coraz bardziej wiąże się w jedno społeczeństwo⁵. Podobny punkt widzenia reprezentuje R. Robertson. Twierdzi, że globalizacja to zespół procesów tworzących wspólny świat. Z kolei A. Giddens definiuje globalizację jako proces rozciągnięcia stosunków społecznych, gospodarczych, politycznych czy kulturowych na obszar całego globu⁶. Polski socjolog Leon Dyczewski jeszcze w roku 2000 wyrażał pogląd, że w rezultacie procesów globalizacyjnych w dziedzinie gospodarki i polityki kształtuje się wspólnota dobrobytu i wspólnota bezpieczeństwa⁷. Jedną z najtrafniejszych i najbardziej zwięzłych definicji mówi, że totalna globalizacja to jest niespotykane dotychczas w historii przyspieszenie globalnej wymiany (cyrkulacji) dóbr i usług, informacji i kapitału⁸. Odbyna się to na płaszczyznach: gospodarczej, informacyjnej, kulturowej, politycznej i ekologicznej. Mimo różnorodności treści procesów właściwych każdej z tych płaszczyzn, łączy je zespół cech wspólnych, uważanych za istotę zjawiska globalizacji. Należy do nich, po pierwsze, przede wszystkim zacieśnianie czasu i przestrzeni. Są to więc zjawiska i procesy, dla których terytorialnie określone dystanse są nieistotne. Po drugie, jest to transgraniczny charakter tych procesów i tworzenie swoistej transnarodowej przestrzeni społecznej, istniejącej poza obszarem określonym granicami państw narodowych i ich suwerennej jurysdykcji. Po trzecie, jest to jednoczesne występowanie tych procesów na poziomie wnętrza państwa i środowiska międzynarodowego. Tym samym łączą to, co lokalne, z tym, co globalne, a granice państw stają się coraz bardziej przepuszczalne. Cechy te oznaczają kształtowanie się nowej jakości życia społecznego, która nie respektuje granic i dystansów⁹. Istoty nowej jakości życia społecznego związanej z procesami globalizacji, a zarazem źródła zmiany w społeczności międzynarodowej, należy upatrywać w „kompresji czaso-przestrzeni”¹⁰.

2. GLOBALIZACJA – WYZWANIA I ZAGROŻENIA

Globalizacja jest bez wątpienia zjawiskiem, od którego w dzisiejszym świecie nie da się uciec. Jest pojęciem stosowanym niezwykle często na określenie współczesnej rzeczywistości, tego, co dzieje się we współczesnym świecie. Pojęcie to odzwierciedla w doskonały sposób zmiany, jakie obecnie zachodzą w społeczeństwach oraz w gospo-

³ Globalizacja i my, *Tożsamość lokalna wobec trendów globalnych*, red. R. Piekarski, M. Graban, Universitas, Kraków 2003, s. 198.

⁴ M. Marczeńska-Rytka, *Procesy globalizacji a demokracja bezpośrednia*, [w:] *Oblicza procesów globalizacji*, red. M. Pietraś, UMCS, Lublin 2000, s. 177.

⁵ *Globalizacja...*, *op.cit.*, s. 199.

⁶ *Procesy globalizacji...*, *op.cit.*, s. 178.

⁷ *Globalizacja...*, *op.cit.*, s. 199.

⁸ M. Korzec, *Jak być Sorosem?*, *Najwyższy Czas*, 1998, nr 39.

⁹ M. Pietraś, *Globalizacja jako proces zmiany społeczności międzynarodowej*, [w:] *Oblicza procesów...*, *op.cit.*, s. 65.

¹⁰ M. Kempy, *Czy globalizacja kulturowa współdecyduje o dynamice społeczeństw postkomunistycznych*, *Kultura i Społeczeństwo*, 2000, nr 1, s. 9.

darce. W ekonomii globalizacja oznacza przede wszystkim liberalizację handlu, jego ponadnarodowość, wolność. Świat stał się już „globalną wioską” i coraz częściej podział państwowy, narodowy, etniczny, przestaje mieć jakiegokolwiek znaczenie. Masowa turystyka sprawiła, że ludzie przemieszczają się swobodnie w obrębie całego globu, i różnice pomiędzy poszczególnymi narodami zaczynają całkowicie się zacierać. Bez wątpienia przyczynia się do tego także Internet – wynalazek, który w jednej chwili pozwala nam znaleźć się w dowolnym miejscu na ziemi, porozmawiać z osobami z drugiego końca kuli ziemskiej, wymieniać się informacjami, poznawać inne kultury, zwyczaje, bez wychodzenia z domu. Współczesny człowiek bez wątpienia wie więcej o świecie niż człowiek żyjący 100 lat temu. Informacje docierają do każdego zakątka świata właściwie w ułamku sekundy, można powiedzieć, że cały świat jest niemal na wyciągnięcie ręki. O odległych kulturach można dowiedzieć się czegoś, rozmawiając bezpośrednio z osobami należącymi do tychże kultur. Języków obcych możemy nauczyć się, rozmawiając z ludźmi, dla których tenże język jest językiem ojczystym. Wydaje się więc, że granice we współczesnym świecie są tylko jakimś symbolem, mającym teoretycznie odgrodzić od siebie różne nacje, kultury, rasy.

To są bez wątpienia pozytywne strony globalizacji, ale nie należy zapominać również o negatywnych aspektach tego zjawiska. Coraz częściej mówi się o makdonaldyzacji społeczeństwa. Świat łączy się w jedną wielką całość, lecz jednocześnie istnieje ryzyko utracenia swojej własnej tożsamości przez poszczególne narody.

Jako że globalizacja jest – być może – najważniejszym zjawiskiem zachodzącym we współczesnym świecie, powinniśmy zadać sobie pytanie, czy nie jest to czasem naturalny proces, że znikają granice, a ludzie chcą prowadzić działalność gospodarczą nie tylko w kraju, w którym się urodzili. Inwestor z Ameryki może swobodnie rozpocząć działalność w Europie lub Azji, tak samo może postąpić inwestor z innej części świata. Zainwestuje on tam, gdzie znajdzie najkorzystniejsze warunki, np.: niskie podatki, wykwalifikowana, tania siła robocza.

Zwolennicy globalizacji uważają za bardzo potrzebne i korzystne tworzenie ponadpaństwowych organizacji, których celem jest regulowanie oraz rozwiązywanie narastających problemów światowych. Występuje tu również godzenie sprzeczności pomiędzy interesami organizacji międzynarodowych a politycznymi interesami państwa, które działa w ustalonych jego granicach. Skala problemów i ich wielkość powodują, że problem na początku tylko państwowy, czy też dotyczący grupy państw, staje się przedmiotem prac organizacji międzynarodowych. W ten sposób problemy narodowe stają się problemami globalnymi. Zaczyna się nimi interesować szeroko opinia publiczna w wielu krajach. Złożoność problemów, ich wzajemne powiązanie powodują, że globalizacja jest zarazem problemem politycznym, ekonomicznym i kulturowym.

Rozwojowi globalizacji sprzyja również stale pogłębiająca się współpraca i współzależność państw. Państwa na mocy różnych porozumień podpisują ze sobą umowy o wzajemnej współpracy, ułatwiające np. wymianę handlową¹¹.

Duże znaczenie w globalizacji świata odgrywają również media oraz rozwój systemów teleinformatycznych. Rozwój wielkich korporacji telewizyjnych, takich jak BBC i CNN powoduje, że ludzie na całym świecie słuchają podobnych wiadomości. Oglądają te same „globalne wydarzenia”: Olimpiady, koncerty sławnych piosenkarzy, piłkarskie

¹¹ *Globalizacja a stosunki międzynarodowe*, red. E. Halizak, R. Kuźniar, J. Symonides, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2004, s. 68.

puchary itp. A sieć rozwiązań informatycznych (prym wiedzie tu Internet) oplata cały świat. Wszelkie wiadomości „rozchodzą” się po całym globie w bardzo szybkim tempie. Umożliwiają to łącza satelitarne i Internet. Każdy z nas może, oczywiście posiadając odpowiednie urządzenia (komputer, łącza), podłączyć się do tego światowego systemu i zdobywać informacje, jakie są mu potrzebne. Jest też problem, na jaki powołują się antyglobaliści. Otóż przejęcie mediów przez wielkie korporacje, które próbują zawładnąć coraz to większym terytorium, poprzez wykupywanie mediów lokalnych (gazety, telewizje) może powodować, że informacje do nas docierające mogą być mocno „zniekształcone”, zgodne z polityką informacyjną danej firmy¹².

Jednocześnie trzeba pamiętać, że Internet zrewolucjonizował komunikację między-ludzką. Zmiany te spowodowały, że zaczęliśmy patrzeć na świat kategoriami całej planety, a nie kategoriami pojedynczego regionu czy państwa.

W. Anioł w publikacji *Zależności globalne a stosunki międzynarodowe* wymienił trzy cechy problemów globalnych:

- ogólnoswiatową skalę – problemy mają charakter ponadnarodowy, a więc dotyczą całej ludzkości i obiektywnie oddziałują na rozwój społeczeństw,
- olbrzymią wagę – problemy o zagrożeniach, które mogą doprowadzić do niebezpiecznych spięć w świecie,
- sposób rozwiązania – zjednoczenie wysiłków społeczności międzynarodowej w celu rozwiązania problemów światowych¹³.

Co powoduje, że świat zamienia się w globalną wioskę? Można tu wymienić cztery główne tendencje.

Po pierwsze, rozwój nowoczesnych technologii, które oplatają świat siecią połączeń komunikacyjnych i telekomunikacyjnych. Sieć połączeń komunikacyjnych jest imponująca, czego przykładem jest sieć linii lotniczych.

Po drugie, społeczności ludzkie stają się coraz mocniej powiązane rozbudowaną siecią zależności ekonomicznych, finansowych, politycznych i kulturowych. Zdarzenia w jednej części świata wywierają natychmiastowy wpływ na to, co dzieje się w krajach odległych. Można tu podać następujące przykłady: krach na giełdzie w Hong Kongu odbija się na giełdzie w Warszawie, wizyta chińskiego przywódcy w Rosji jest bacznie obserwowana w NATO, muzyka latynoska jest grana w polskich dyskotekach, a najmodniejsze włoskie buty można kupić w Opolu.

Po trzecie, oprócz organizacji politycznych, pojawiają się organizacje o charakterze ekonomicznym, kulturalnym, społecznym. Najbardziej rozwijają się korporacje przemysłowe, bankowe, handlowe. Istnieją już firmy, które działają tylko w międzynarodowej przestrzeni: Coca-Cola, McDonalds, Citibank, Carrefour¹⁴.

Duże znaczenie mają też ruchy o charakterze społecznym, np. Greenpeace, Amnesty International, jak również organizacje przeciwne procesowi globalizacji. Organizacje te działają w różnych krajach, ale w celu obronienia swoich racji są gotowe szybko i sprawnie zorganizować protesty¹⁵.

Do negatywnych objawów globalizacji należą organizacje przestępcze. Trzeba zwrócić uwagę na zorganizowany przemysł narkotyków oraz handel „żywym towarem”, które

¹² Z. Bauman, *Życie na przemiat*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2005, s. 145.

¹³ W. Anioł, *Paradoksy globalizacji*, Warszawa 2002, s. 36.

¹⁴ B.R. Barber, *Dżihad kontra McŚwiat*, Wydawnictwo Muza S.A., Warszawa 2004, s. 45-46.

¹⁵ A. Giddens, *Nowoczesność i tożsamość*, PWN, Warszawa 2006, s. 19.

to przestępstwa są już przestępstwami międzynarodowymi, a ich ściganiem zajmują się wyspecjalizowane jednostki policji.

Po czwarte, ludzie reprezentujący takie zawody, jak: personel lotnictwa, sportowcy, artyści oraz ludzie związani ze środowiskiem biznesu, finansów czy też naukowcy, coraz częściej nie pracują w jednym miejscu. Ich praca polega na ciągłym podróżowaniu, dużą część życia spędzają w samolotach oraz hotelach. Są to ludzie, których praca jest oderwana od konkretnego miejsca.

Wymienione tendencje powodują, że można mówić o postępującej uniformizacji świata. Uniformizacja polega na upodabnianiu się form organizacji ekonomicznych i politycznych, zwyczajów i obyczajów, wzorów konsumpcyjnych, systemów wartości, idei i ideologii w skali ogólnosiwiatowej.

Można tu podać przykład uniformizacji języka. Światowym narzędziem komunikowania się staje się język angielski. Widać to bardzo wyraźnie w kontaktach biznesowych, gdzie biznesmeni z różnych krajów najczęściej porozumiewają się, używając właśnie języka angielskiego. Również środowisko pilotów i kontrolerów ruchu powietrznego posługuje się językiem angielskim.

Skutki procesów globalizacyjnych nie są jednorodne. Globalizacja to korzyści i jednocześnie zagrożenia. Korzyści wynikające z globalizacji można podzielić na trzy kategorie¹⁶:

- korzyści ekonomiczne: perspektywa zniwelowania różnic rozwojowych, wolny dostęp do innych rynków zbytu, wzmocnienie technologiczne firm, odchodzenie od przestarzałych form specjalizacji i produkcji,
- korzyści polityczne i gospodarcze: modernizacja gospodarki, zwiększenie bezpieczeństwa zewnętrznego, napływ inwestycji, współdziałanie w przypadku klęsk żywiołowych,
- korzyści społeczne: swoboda pracy w innych krajach, dążenie do ukształtowania społeczeństwa informacyjnego (wzrost znaczenia wiedzy); rozpowszechnienie nauki języków obcych, swoboda podróżowania.

Do negatywnych zjawisk można zaliczyć:

- ograniczenie sprawności decyzyjnej rządów narodowych,
- upadek małych firm, które nie mają tyle kapitału ani siły przebicia ile duże korporacje,
- upadek gospodarstw rolnych oraz małych firm usługowych,
- wzrost biurokracji,
- spadek przyrostu naturalnego w krajach wysokorozwiniętych,
- zbyt mocno rozwinięty konsumpcyjny styl życia¹⁷.

3. ANALIZA WYBRANYCH ASPEKTÓW BADAŃ WŁASNYCH

Celem badań autorki było poznanie poziomu wiedzy mieszkańców Krosna na temat globalizacji we współczesnym świecie. Badania oscylowały wokół problemu:

- *Jaki jest poziom wiedzy współczesnych mieszkańców podkarpackiego miasta na temat procesu globalizacji i jakie względem tego procesu prezentują oni postawy?*

¹⁶ A. Budnikowski, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2006, s. 57.

¹⁷ W. Szymański, *Globalizacja, wyzwania i zagrożenia*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2001, s. 51.

Badania zostały przeprowadzone w dniach 15-16 lipca 2008 roku. Badaniami zostali objęci przypadkowo wybrani mieszkańcy Krosna. W celu zebrania w miarę obiektywnego materiału, w badaniach wzięło udział 100 respondentów. Byli to przechodnie, którzy wyrazili zgodę na udział w badaniu.

Tabela 1. Płeć respondentów

Płeć	N	%
Kobieta	44	44%
Mężczyzna	56	56%
Ogółem	100	100%

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z tabeli 1., struktura płci badanych kształtuje się następująco: 44 osoby to kobiety, co stanowi 44% badanej populacji, natomiast mężczyźni stanowią 56% ogółu respondentów (56 osób).

Tabela 2. Wiek respondentów

Wiek	N	%
18-25 lat	34	34%
26-40 lat	42	42%
Powyżej 40	24	24%

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki zamieszczone w tabeli 2. wskazują, że struktura wiekowa badanych kształtuje się następująco: 34% respondentów to osoby pomiędzy 18. a 25. rokiem życia, 42% stanowią osoby pomiędzy 26. a 40. rokiem życia, osoby powyżej 40. roku życia stanowią 24% respondentów.

Tabela 3. Wykształcenie respondentów

Wykształcenie	N	%
Podstawowe	12	12%
Zasadnicze zawodowe	20	20%
Średnie	36	36%
Wyższe niepełne	2	2%
Licencjat	10	10%
Wyższe	20	20%

Źródło: opracowanie własne.

Rezultaty uzyskane w tabeli 3. wskazują, że wśród badanych respondentów 12 osób posiada wykształcenie podstawowe (12%), 20 osób zasadnicze zawodowe (20%), najwięcej, bo 36 osób to osoby ze średnim wykształceniem (36%), tylko 2 osoby legitymują się wykształceniem wyższym niepełnym (2%), 10 osób skończyło studia licencjackie (10%), a 20% badanych to osoby z wyższym wykształceniem (20 osób).

Wyniki zamieszczone w tabeli 4. wskazują jednoznacznie, że zdecydowana większość respondentów – 90% przynajmniej raz spotkała się z pojęciem globalizacji w swoim życiu (90 osób). Spośród tej grupy najliczniej reprezentowani są respondenci w przedziale wiekowym między 18. a 25. rokiem życia (34 osoby), co stanowi 100% w badanej grupie,

oraz mieszkańcy między 26. a 40. rokiem życia (40 osób, czyli 95%). Czterdziestolatko-
wie i starsi w niecałych 70% zetknęli się z tym problemem. W tej grupie odnotowano
również najwięcej takich osób, które o globalizacji niewiele słyszały (25%).

Tabela 4. Wiedza na temat globalizacji a wiek badanych

Czy kiedykolwiek spotkał(a) się Pan(Pani) z pojęciem globalizacji?	Wiek							
	18-25 lat		26-40 lat		powyżej 40 lat		ogółem	
	N = 34	%	N = 42	%	N = 24	%	N = 100	%
Tak	34	100%	40	95,2%	16	66,7%	90	90%
Nie	-	-	-	-	6	25%	6	6%
Nie wiem	-	-	2	4,8%	2	8,3%	4	4%

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Sposób postrzegania zjawiska globalizacji a wiek badanych

Czy według Pana(Pani) globalizacja to zjawisko?	Wiek							
	18-25 lat		26-40 lat		powyżej 40 lat		ogółem	
	N = 34	%	N = 42	%	N = 24	%	N = 100	%
Wyłącznie pozytywne	16	47,1%	6	14,3%	4	16,7%	26	26%
Zarówno pozytywne, jak i negatywne	16	47,1%	30	71,4%	14	58,3%	60	60%
Wyłącznie negatywne	2	5,8%	6	14,3%	6	25%	14	14%

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z tabeli 5. w badanej próbie zdecydowana większość badanych – 60%
uważa globalizację za zjawisko zarówno pozytywne, jak i negatywne (60 osób). Globali-
zację jako zjawisko wyłącznie pozytywne postrzega 26% badanych (26 osób), natomiast
jako zjawisko wyłącznie negatywne 14 osób, co stanowi 14% respondentów.

Tabela 5. Postrzeganie globalizacji jako zagrożenia dla państw słabo rozwiniętych a wiek badanych

Czy według Pana(Pani) globalizacja jest zagrożeniem dla państw słabo rozwiniętych?	Wiek							
	18-25 lat		26-40 lat		powyżej 40 lat		ogółem	
	N = 34	%	N = 42	%	N = 24	%	N = 100	%
Tak	10	28%	12	40%	8	27%	30	30%
Nie	18	50%	24	50%	6	13%	48	48%
Trudno powiedzieć	6	17%	6	27%	10	45%	22	22%

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki zamieszczone w tabeli 5., można stwierdzić, że zdania są podzielo-
ne, jeśli chodzi o postrzeganie globalizacji jako zagrożenia dla poszczególnych państw.
I tak, 30% badanych uważa ją za zagrożenie dla państw słabo rozwiniętych (30 osób),

48% nie uważa jej za zagrożenie dla wymienionych państw (48 osób), natomiast 22 osoby (22%) nie potrafiły w powyższej kwestii zająć stanowiska.

Tabela 6. Postrzeganie globalizacji jako zagrożenia dla państw wysoko rozwiniętych a wiek badanych

Czy według Pana(Pani) globalizacja jest zagrożeniem dla państw wysoko rozwiniętych?	Wiek							
	18-25 lat		26-40 lat		powyżej 40 lat		ogółem	
	N = 34	%	N = 42	%	N = 24	%	N = 100	%
Tak	10	29,4%	6	14,3%	2	8,3%	18	18%
Nie	16	47,1%	30	71,4%	14	58,4%	60	60%
Trudno powiedzieć	8	23,5%	6	14,3%	8	33,3%	22	22%

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z tabeli 6., znacząca większość respondentów – 60% uważa, iż globalizacja nie jest żadnym zagrożeniem dla państw wysoko rozwiniętych (60 osób), 18% uważa ją za zagrożenie (18 osób), natomiast 22% badanych nie ma zdania na ten temat. Tak duży procent osób, które nie miały zdania, może niewątpliwie świadczyć o ich słabej wiedzy na temat zjawiska globalizacji.

Tabela 7. Ocena wpływu Internetu na zjawisko globalizacji a wiek badanych

Jaki wg Pana(Pani) wpływ na proces globalizacji miał rozwój Internetu?	Wiek							
	18-25 lat		26-40 lat		powyżej 40 lat		ogółem	
	N = 34	%	N = 42	%	N = 24	%	N = 100	%
Bardzo duży	14	41,1%	4	9,5%	-	-	18	18%
Duży	12	35,3%	24	57,1%	14	58,3%	50	50%
Mały	4	11,8%	6	14,3%	4	16,7%	14	14%
Nie miał wpływu	2	5,9%	-	-	2	8,3%	4	4%
Trudno powiedzieć	2	5,9%	8	19,1%	4	16,7%	14	14%

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z tabeli 7., zdecydowana większość ankietowanych uważa, że rozwój Internetu miał duży bądź bardzo duży wpływ na proces globalizacji (odpowiednio: 50% i 18%). Godne odnotowania jest to, że wśród badanych byli i tacy, którzy takiej zależności nie dostrzegali (mały wpływ – 14%, żadnego wpływu – 4% ogółu badanej grupy).

Wyniki w tabeli 8. wskazują, że blisko 65% respondentów uważa proces globalizacji za bardzo bądź raczej korzystny dla Polski (odpowiednio: 22% i 42% badanych). Osoby niezgadające się z powyższą kwestią stanowią mniejszość. 10% badanych uważa ten wpływ za raczej niekorzystny dla Polski, natomiast 8% stwierdziło, że globalizacja jest dla naszego kraju jednoznacznie negatywna. Zdania na ten temat nie miało 18% badanych.

Tabela 8. Skutki procesu globalizacji dla Polski a wiek respondentów

Czy wg Pana(Pani) proces globalizacji jest dla Polski korzystny?	Wiek							
	18-25 lat		26-40 lat		powyżej 40 lat		ogółem	
	N = 17	%	N = 21	%	N = 12	%	N = 50	%
Bardzo korzystny	5	29,4%	5	23,8%	1	8,3%	11	22%
Raczej korzystny	6	35,3%	8	38,1%	7	58,4%	21	42%
Raczej niekorzystny	1	5,9%	3	14,3%	1	8,3%	5	10%
Zdecydowanie niekorzystny	2	11,8%	2	9,5%	-	-	4	8%
Trudno powiedzieć	3	17,6%	3	14,3%	3	25%	9	18%

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9. Stosunek dotyczący wejścia Polski do strefy walutowej EURO a wiek badanych

Jakie według Pana(Pani) będą skutki wejścia Polski do strefy walutowej EURO?	Wiek							
	18-25 lat		26-40 lat		powyżej 40 lat		ogółem	
	N = 17	%	N = 21	%	N = 12	%	N = 50	%
Bardzo korzystne	3	17,6%	7	33%	3	25%	13	26%
Raczej korzystne	7	41,2%	8	38%	2	16,7%	17	34%
Raczej niekorzystne	-	-	2	10%	3	25%	5	10%
Zdecydowanie niekorzystne	1	5,9%	1	5%	2	16,7%	4	8%
Trudno powiedzieć	6	35,3%	3	14%	2	16,7%	11	22%

Źródło: opracowanie własne.

Rezultaty uzyskane w tabeli 9. wskazują, że zdecydowana większość ankietowanych uważa, iż skutki wejścia Polski do strefy walutowej EURO będą bardzo lub raczej korzystne (odpowiednio: 26% i 34%). Osoby uważające inaczej stanowią mniejszość i tak 10% respondentów uważa tę sytuację za raczej niekorzystną, 8% za zdecydowanie niekorzystną, a 22% nie potrafiło się określić w tej kwestii.

Jak wynika z tabeli 10., 52% respondentów uważa, że istnienie wielkich globalnych korporacji, takich jak McDonald's czy Coca Cola, nie jest zjawiskiem pozytywnym (52 osoby). Nie dostrzega w istnieniu takich korporacji zagrożenia 42% respondentów (42 osoby), natomiast 6% nie ma na ten temat zdania. Wśród tych 6 procent były osoby zarówno legitymujące się wykształceniem wyższym, jak i zasadniczym zawodowym.

Tabela 10. Postrzeganie globalnych korporacji a wykształcenie badanych

Czy wielkie globalne korporacje, takie jak McDonald's czy Coca Cola są wg Pani/Pana zjawiskiem pozytywnym?	Wykształcenie													
	podstawowe		zasadnicze zawodowe		średnie		wyższe niepełne		licencjat		wyższe		ogółem	
	N = 12	%	N = 20	%	N = 36	%	N = 2	%	N = 10	%	N = 20	%	N = 100	%
Tak	8	66,6	10	50	12	33,3	-	-	2	20	10	50	42	42
Nie	4	33,3	8	40	24	66,6	2	100	6	60	8	40	52	52
Nie mam zdania	-	-	2	10	-	-	-	-	2	20	2	10	6	6

Źródło: opracowanie własne.

4. ZAKOŃCZENIE

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że mieszkańcy Krosna posiadają dużą wiedzę na temat procesu globalizacji. Potrafili jasno i zdecydowanie odpowiedzieć na pytania zawarte w ankiecie, które wymagały przynajmniej podstawowej wiedzy na ten temat. Zdecydowana mniejszość spośród respondentów nie potrafiła odpowiedzieć na któreś z pytań lub respondenci nie mieli na ten temat własnego zdania.

Aż 90% respondentów spotkało się z terminem globalizacja. Spośród osób, które się z nim nie spotkały, można wymienić przede wszystkim te, które obecnie znajdują się w przedziale wiekowym powyżej 40 roku życia. Osoby te najczęściej nie miały zdania przy odpowiedziach na poszczególne pytania i większość z nich była przeciwna wejściu Polski do strefy walutowej EURO. Osoby w przedziale wiekowym 18-25 lat oraz 26-40 lat oceniają pozytywnie wejście Polski do strefy walutowej EURO.

Wykształcenie respondentów nie miało większego wpływu na ich odpowiedzi, niezależnie od jego poziomu respondenci w wielu kwestiach wypowiadali się podobnie.

Wśród respondentów: 42% uważa proces globalizacji za raczej korzystny dla Polski, 22% za proces bardzo korzystny, 10% za raczej niekorzystny, 8% za zdecydowanie niekorzystny. Zdania na ten temat nie ma 18% badanych.

Zdania są podzielone, jeśli chodzi o postrzeganie globalizacji jako zagrożenia dla poszczególnych państw. I tak, 30% badanych uważa ją za zagrożenie dla państw słabo rozwiniętych, 48% nie widzi zagrożenia dla wyżej wymienionych państw, natomiast 22% nie ma zdania. Zdecydowana większość respondentów, bo aż 60% uważa, że globalizacja nie jest żadnym zagrożeniem dla państw wysoko rozwiniętych, natomiast 18% uważa ją za zagrożenie.

Nie ma wątpliwości, że globalizacja ma zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki. Wielu uczonych, a także młodych ludzi dostrzega jednak więcej tych drugich. Lista problematycznych kwestii związanych z procesem globalizacji jest długa. Dla ucznia szkoły

podstawowej globalizacja kojarzy się z budową nowych, coraz to większych supermarketów i koncernów zagranicznych. Natomiast dla osób dorosłych termin ten oznacza fakt, że mała grupka ludzi, polityków najbardziej znaczących państw na arenie międzynarodowej, chce rządzić całym światem i do tego też dąży. Tak więc globalizacja jest przyjmowana przez ludzi różnie, przez jednych entuzjastycznie przez drugich odbierana jest jako negatywne zjawisko, z którym należy walczyć i starać się wyeliminować je z dzisiejszego świata lub ograniczyć do minimum. Społeczeństwo dzieli się na zwolenników idei globalistycznej i na antyglobalistów, którzy krytykują problemy dzisiejszego świata, wywołwane – zdaniem uczestników ruchu – przez neoliberalną globalizację.

Podczas gdy jedni globalizacją nazywają praktyki, którym się oddajemy, ponieważ chcemy być szczęśliwi, dla innych stanowi ona przyczynę naszego nieszczęścia. Wszyscy jednak uważają globalizację za nieunikniony los świata, a także za nieodwracalny proces, który dotyczy każdego z nas w takim samym stopniu i w ten sam sposób.

Jeszcze wiele brakuje nam do idealnej globalizacji. A co trzeba zrobić, aby to się udało? Na to pytanie odpowiedział Kofi Annan, sekretarz generalny ONZ: „Jeżeli globalizacja ma odnieść sukces, musi zagwarantować powodzenie zarówno biednym, jak i bogatym. Musi zabezpieczyć prawa w takim samym stopniu jak majątek. Musi zapewnić sprawiedliwość i równość społeczną, a nie tylko dobrą koniunkturę gospodarczą i rozwój łączności.”

LITERATURA

- [1] Anioł W., *Paradoksy globalizacji*, Warszawa 2002.
- [2] *Globalizacja, Integracja, Transformacja*, red. Backer R., Marszałek-Kawa J., Modrzyńska J., Toruń 2003.
- [3] Barber B. R., *Dżihad kontra McŚwiat*, Wydawnictwo Muza S.A., Warszawa 2004.
- [4] Bauman Z., *Życie na przemił*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2005.
- [5] Budnikowski A., *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2006.
- [6] Castells M., *The Power of Identity*, Blackwell, Oxford 1997.
- [7] Giddens A., *Nowoczesność i tożsamość*, PWN, Warszawa 2006.
- [8] *Globalizacja a stosunki międzynarodowe*, red. Haliżak E., Kuźniar R., Simonides J., Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2004.
- [9] Kempy M., *Czy globalizacja kulturowa współdecyduje o dynamice społeczeństw postkomunistycznych*, Kultura i Społeczeństwo, 2000, nr 1.
- [10] Korzec M., *Jak być Sorosem?*, Najwyższy Czas, 1998, nr 39.
- [11] Marczevska-Rytka M., *Procesy globalizacji a demokracja bezpośrednia*, [w:] *Oblicza procesów globalizacji*, red. M. Pietraś, UMCS, Lublin 2000.
- [12] *Globalizacja i my, Tożsamość lokalna wobec trendów globalnych*, red. Piekarski R., Graban M., Universitas, Kraków 2003.
- [13] Pietraś M., *Globalizacja jako proces zmiany społeczności międzynarodowej*, [w:] *Oblicza procesów globalizacji*, red. M. Pietraś, UMCS, Lublin 2000.
- [14] Szymański W., *Globalizacja, wyzwania i zagrożenia*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2001.

**AFTER-EFFECTS OF GLOBALIZATION PROCESSES IN OPINION
OF INHABITANTS OF KROŚNIEŃSKI POWIAT**

Summary

The article aims at changes which are created in al world society. The phenomenon called globalization is after-effect of civilization progress. This process is irreparable and unavoidable and governs all societies and each of us. The world became a “global village”. As everything else, globalization has pros and cons, it can give the world many advantages, but also can bring on self-destruction.

Złożono w redakcji w czerwcu 2009 r.